

[=]

c i e m e n

centre

internacional

escarré per a les

[minories]

ètniques i les

nacions

MEMÒRIA D'ACTIVITATS ANY 2023

Disseny, redacció i maquetació: David Fornès

Publicació: gener de 2024

Edita: Centre Internacional Escarré
per a les Minories Ètniques i les Nacions

C/ Rocafort, 242 bis, 3r
08029 Barcelona
93 444 38 00

www.ciemen.cat

SUMARI

[coneixement]

1. RECERCA

1.1. Dossier sobre la memòria dels col·lectius minoritzats	6
1.2. Dossier sobre revitalització lingüística	6
1.3. Informe sobre els drets humans al Rif	6
1.4. Informe sobre la Turquia d'Erdogan	7
1.5. Informe sobre l'Amèrica Llatina i el Carib	8
1.6. Xarxa Mercator per la Diversitat Lingüística	8
1.7. Mapa històric de la llengua catalana	8

2. PUBLICACIONS I FORMATS DIGITALS

2.1. Diari digital Nationalia	9
2.2. Col·lecció Drets Col·lectius	9
2.3. Campanya Awal	10
2.4. Pòdcast Nexes	11
2.5. Web accésUE	11

3. FORMACIÓ I DIVULGACIÓ

3.1. Escola del CIEMEN 2023	12
3.2. Seminari universitari a Lleida	12
3.3. Cicle temàtic "Cultures i memòries, veus plurals"	13
3.4. Curs "Llengües minoritzades"	13
3.5. Tallers en centres escolars	14
3.6. Videocàpsules de les comunitats a Catalunya	14
3.7. Àgora Jove	14

4. XARXES

4.1. Fundació Coppieters	15
4.2. National Movements and Intermediary Structures in Europe	15

5. DOCUMENTACIÓ I EXPOSICIONS

5.1. Biblioteca i hemeroteca	16
5.2. Arxiu audiovisual i fotogràfic	16

[reconeixement]

1. ÀMBIT INTERNACIONAL

1.1. Fòrum Sobiranista	18
1.2. Xarxa per a la Igualtat de les Llengües Europees (ELEN)	18
1.3. Defensa i promoció dels drets lingüístics a l'Estat espanyol	19
1.4. Campanya per l'alliberament dels presos polítics del Rif	20
1.5. Fòrum de les Nacions Unides per als Afers de les Minories	21
1.6. Reunions amb delegacions internacionals	21

2. PAÏSOS CATALANS

2.1. Campanya "Hi tens dret"	22
2.2. Campanya "El dret a vot, el millor antídote contra el racisme"	22
2.3. Acord Social per l'Amnistia i l'Autodeterminació	23
2.4. Azadí - Plataforma de Solidaritat amb el Poble Kurd	23
2.5. Lafede.cat	23
2.6. Som Escola	23
2.7. Pacte Nacional per la Llengua	24
2.8. Federació d'Organitzacions per la Llengua Catalana	24
2.9. Plataforma pel Dret de Decidir	24
2.10. Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconeudes	24

[cooperació]

1. CAMPANYA "CATALUNYA AMB EL KURDISTAN"

1.1. Motivació	27
1.2. Desenvolupament	28

2. CAMPANYA "AJUDEM GAZA"

2.1. Motivació	29
2.2. Desenvolupament	29

3. PROJECTE TITULARTS

3.1. Presentació	30
3.2. Cerca de finançament	30

[actes 2023]

32

[coneixement]

1. RECERCA

1.1. Dossier sobre la memòria dels col·lectius minoritzats

En el marc de la Col·lecció Drets Col·lectius, el CIEMEN ha coordinat el dotzè dossier d'aquesta sèrie, dedicat a la forma com s'hauria de preservar la memòria dels col·lectius minoritzats a Catalunya. L'elaboració del dossier ha respost a l'interès que algunes dones del col·lectiu catalanoamazic participants en el projecte Som Part, del CIEMEN, han atorgat a la tradició oral i la conservació de la memòria històrica del seu poble.

El dossier enfoca aquestes qüestions des dels drets culturals, la museïtzació, la documentació i la conservació arxivística, i es completa amb un estudi de cas sobre l'experiència migratòria i els punts de vista en relació amb la preservació i transmissió de la memòria de cinc dones de la comunitat amaziga de Tortosa.

El dossier ha estat redactat per Oriol Cendra, Yolanda Corredera, Imma Boj i Ilene Glasser, amb edició i correcció de David Forniès i Elena Ferreiro, i estarà disponible a nationalia.cat/dossiers/drets-collectius un cop se n'hagi completat la maquetació, els primers mesos de 2024.

L'elaboració d'aquest dossier forma part de l'execució de la fase de 2023 de Som Part, el projecte d'educació per la justícia global que el CIEMEN i la Fundació pels Drets Col·lectius dels pobles duen a terme des de 2015 i que agrupa diverses de les actuacions incloses en aquesta memòria.

1.2. Dossier sobre revitalització lingüística

També dins de la mateixa col·lecció, el CIEMEN ha publicat durant els primers mesos de 2023 la versió definitiva de l'onzè dossier, *La revitalització lingüística*, que va quedar enllestit al final de 2022. L'obra ha estat redactada pels lingüistes Albert Badosa Roldós, Alejandro García Matarredona, Alina Moser i Albert Ventayol Boada (tots pertanyents al Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi) de la Universitat de Barcelona), amb edició i correcció de David Forniès. El dossier es pot trobar a l'adreça nationalia.cat/dossier/11554/11-la-revitalizacio-linguistica.

El text aborda les causes de la pèrdua de diversitat lingüística al món; quins motius hi ha per revitalitzar llengües, i com són els processos de revitalització. El dossier inclou estudis de cas del sòrab, el nàhuatl i el maori, així com una entrevista a Timoteusz Król, activista per la llengua vilamoviana, i conclou amb una mirada al futur de la revitalització lingüística.

1.3. Informe sobre els drets humans al Rif

També dins de Som Part, el CIEMEN ha executat durant 2023 una campanya a favor de l'alliberament dels presos polítics del Moviment Popular del Rif (Hirak Rif) al Marroc, les activitats de la qual es detallen al llarg d'aquesta memòria. Dins de la campanya, l'entitat ha publicat *Rif: entre la repressió i*

l'oblit (2016-2023), un informe que relata la situació política del Marroc, el context que va conduir a les protestes del moviment rifyeny, les evolucions del Hirak i les violacions contínues i flagrants a llibertats i drets a activistes i periodistes, i a les seves famílies durant el període àlgid de les mobilitzacions al Rif (2016-2017) i durant els darrers anys (2018-2023). El document també incorpora un capítol final amb conclusions i recomanacions adreçades a les autoritats europees, marroquines, espanyoles i de les comunitats autònomes d'aquest estat.

L'objectiu de l'informe, com de la resta de la campanya, ha estat contribuir a rescatar de l'oblit, i de l'apagada mediàtica, la vulneració de drets humans individuals i col·lectius al Rif.

L'informe ha estat redactat per David Alvarado, periodista expert en el Rif i autor de llibres, articles i estudis sobre aquest territori i sobre el poble amazic, amb edició dels tècnics del CIEMEN Eduard Martínez Guaita i David Forniès. El document s'ha publicat en català i castellà, amb una versió resumida en anglès. Les tres versions estan disponibles a ciemen.cat/campanya-rif.

1.4. Informe sobre la Turquia d'Erdogan

El 2023 estava marcat a Turquia com un any important: era el centenari de la república i se celebraven eleccions parlamentàries i presidencials. El president turc Recep Tayyip Erdogan les va tornar a guanyar i va apuntalar el seu projecte polític, el de la "Nova Turquia". El CIEMEN, a través del seu digital *Nationalia*, va encarregar l'informe *La nova Turquia de Recep Tayyip Erdoğan: l'autoritarisme validat a les urnes*, per explicar quines implicacions té la "Nova Turquia" per als pobles turc i kurd i quines conseqüències se'n deriven en l'àmbit de la geopolítica regional i dels drets humans. El document recorre els fets més importants de la nova victòria electoral d'Erdogan el 2023, els situa en el seu context polític, econòmic i social, i posa atenció especial en les implicacions per a la qüestió kurda i en l'àmbit geopolític. L'informe es tanca amb un repàs a la tasca de resistència del periodisme kurd en un context advers.

L'informe ha estat redactat pel periodista Miguel Fernández Ibáñez, especialista en Turquia, el Kurdistan i els Balcans, i revisat i editat pels també periodistes Queralt Castillo Cerezuela i David Forniès. Per a l'elaboració dels continguts s'ha entrevistat Ahmet Faruk Ünsal, exdiputat de l'AKP i actual membre del partit DEVA; Tülay Hatimoğullari, colíder del partit kurd DEM; Sıddık Damar, periodista kurd exiliat a Itàlia, i Öznur Değer, periodista kurda de *JinNews*. L'informe es pot trobar al web de *Nationalia*, en aquest enllaç: nationalia.cat/dossier/11595/la-nova-turquia-de-recep-tayyip-erdogan.

El document s'ha redactat en el marc d'un projecte finançat per la Secretaria de Mitjans de Comunicació del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, i es completa amb la sèrie "Pels confins d'Anatòlia", que inclou quatre reportatges i entrevistes elaborats des de Turquia per la periodista Lara Villalón, també publicats a *Nationalia*, i que aborden qüestions com les dificultats que travessen els àrabs de Hatay, la singularitat social, política i religiosa dels kurds alevis de Dersim i el llegat cultural dels grecs i els hamshenis de la regió de la mar Negra, per acabar amb una conversa sobre la història de la comunitat armènia.

1.5. Informe sobre l'Amèrica Llatina i el Carib

El CIEMEN va rebre l'encàrrec de l'oficina de l'eurodiputat Jordi Solé (Grup Parlamentari Verds-ALE) per elaborar un informe sobre les relacions entre l'Amèrica Llatina i el Carib i la Unió Europea, des d'una perspectiva catalana. L'informe ha estat elaborat pel polític Silvio Falcón, membre de la junta del CIEMEN, durant la primera meitat del 2023, i es va presentar al Col·legi de Periodistes el 15 de setembre. El document es pot descarregar a la secció de Documents del web de l'entitat: ciemen.cat/entitat/documents.

El document analitza la situació recent dels principals països llatinoamericans i del Carib, explora quins són els principals reptes regionals i proposa que Catalunya estableixi relacions bilaterals amb aquells estats defugint de marcs hispanocèntrics i colonials, i, alhora, que contribueixi a les relacions de la Unió Europea amb els països d'aquella regió del món.

1.6. Xarxa Mercator per la Diversitat Lingüística

Mercator és una xarxa formada per sis centres universitaris, de recerca i de documentació, creada el 1987 a partir d'una iniciativa de la Comissió Europea. Els sis centres són els tres originals: l'Acadèmia Frisona, a Ljouwert (Frísia), la Universitat d'Aberystwyth (Gal·les) i el CIEMEN, més l'Institut de Recerca de Lingüística-Xarxa de Recerca Eötvös Loránd, a Budapest (Hongria), l'Institut de Llengües Eslaves i Bàltiques, Finlandès, Neerlandès i Alemany de la Universitat d'Estocolm (Suècia) i el Centre de Recerca en Socio-lingüística i Comunicació (CUSC) de la Universitat de Barcelona.

Els sis ens participants de la xarxa col·laboren en la publicació del butlletí de la Xarxa Mercator, que mensualment envia les darreres novetats sobre educació, polítiques públiques i recerca de les llengües minoritzades d'Europa a més de 2.600 adreces destinatàries. L'arxiu complet del butlletí mensual es pot consultar en l'enllaç mercator-research.eu/en/news-and-events/newsletter/. També s'hi pot sol·licitar la recepció del butlletí.

1.7. Mapa històric de la llengua catalana

El 2014 l'àrea de Coneixement del CIEMEN va iniciar una recerca sobre l'avenç històric de la llengua catalana, sobre els territoris on ha estat parlada en algun període de la història i sobre la influència que ha tingut en les llengües veïnes. La recerca s'ha estat desenvolupant des de llavors, amb l'objectiu final de publicar un mapa i un document escrit en format PDF com a fruit de la investigació.

Durant 2019 es va reprendre la compilació de dades per a l'elaboració dels materials, que continuen en preparació, sense data de finalització. El 2021 es van continuar els contactes amb diverses editorials per a explorar la possibilitat de publicar el mapa no com un cartell o pòster, sinó com a atlas històric, atès que una editorial s'hi havia mostrat interessada. Durant 2023, però, no s'han produït avenços de cara a la publicació, de forma que l'activitat ha quedat congelada *sine die*.

2. PUBLICACIONS

2.1. Diari digital *Nationalia*

La publicació periodística digital del CIEMEN, *Nationalia*, ha posat a disposició del públic lector una seixantena d'articles, reportatges, entrevistes i anàlisis al llarg de 2023. Entre els temes que han centrat l'atenció del diari, i continuant amb l'aposta feta el 2022, hi ha les llengües minoritzades. S'han dedicat peces a idiomes europeus, com el català, l'aragonès, el sard o el sami, o de fora del continent, com el rapanui o les llengües africanes.

Un altre punt d'atenció ha estat l'actualitat dels pobles minoritzats de Turquia, especialment sobre el kurd, però també altres comunitats minoritzades, que han estat abordades en la sèrie *Pels confins d'Anatòlia*. Els efectes del terratrèmol del febrer han estat un dels aspectes analitzats.

La situació de conflicti-vitat mundial ha estat, pel seu propi pes, un altre dels aspectes a què *Nationalia* ha dedicat més peces durant 2023. Els casos de l'Alt Karabakh, Gaza, Birmània o Etiòpia han estat alguns dels punts focals d'interès. D'altra banda, també s'ha prestat atenció als processos autonomistes o sobiranistes en nacions com les Fèroe, Còrsega o Groenlàndia.

També s'ha continuat actualitzant la informació de context de la cinquantena de fitxes de *Nationalia* sobre pobles i nacions sense estat, un dels continguts més consultats del web.

El 2023, els lectors han iniciat més de 131.400 sessions a *Nationalia*, amb prop de 75.500 usuaris únics. El compte de Twitter s'ha situat al voltant dels 3.500 seguidors i el de Facebook s'ha mantingut en els 2.400. S'han mantingut els comptes de Mastodon i Telegram, amb menys de 100 seguidors.

2.2. Col·lecció Drets Col·lectius

El CIEMEN va estrenar el 2017 una col·lecció de dossiers especialitzats. Sota el títol de "Col·lecció Drets Col·lectius", se centra en qüestions relacionades amb els drets col·lectius dels pobles i es caracteritza per incorporar com a elements transversals els drets de les dones i les polítiques públiques.

Com s'ha explicat abans, durant el 2023 s'ha posat a disposició del públic lector la versió definitiva del volum dedicat a la revitalització lingüística, elaborat conjuntament amb el Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi) de la Universitat de Barcelona, i s'ha elaborat el dotzè títol de la col·lecció, dedicat a la preservació de la memòria històrica de les comunitats emigrades, que serà publicat durant les primeres setmanes de 2024.

2.3. Campanya Awal

El treball per desenvolupar eines digitals lingüístiques per a l'amazic, que el CIEMEN, la Casa Amaziga de Catalunya i la cooperativa Col·lectivaT van iniciar el 2021, ha assolit aquest 2023 un salt qualitatiu amb la posada en marxa de la campanya Awal i del web *Awal Digital* (awaldigital.org). Es tracta d'una proposta pionera per a la promoció de la llengua amaziga: per aconseguir que internet entengui la llengua amaziga i la parli, el projecte se centra a recollir dades escrites i orals d'amazigoparlants, és a dir, fragments de text i gravacions de veu, que després se sistematitzen i s'utilitzen per crear aplicacions i eines digitals, com ara traductors automàtics i assistents virtuals. A través del web de la campanya, les persones col·laboradores poden fer dos tipus de contribucions: traduir frases a o des de l'amazic amb les seves pròpies paraules, o llegir en veu alta les frases que apareguin en pantalla i gravar-les des de la plataforma de Common Voice. Per fer contribucions, les persones participants hauran de crear un compte propi i guanyaran punts amb cada contribució o validació. Les contribucions després es compartiran amb llicències obertes per fomentar la tecnologia del llenguatge de codi obert en amazic. La contribució està oberta a qualsevol persona que pugui llegir i escriure en amazic, sigui quina sigui la variant que empli.

Amb les dades recollides a través del web d'Awal, més les dades compilades en la fase de 2022 del projecte, Col·lectivaT continuarà entrenant el prototip de traducció automàtica, que actualment i al llarg de 2024 estarà en desenvolupament.

Pel que fa al sistema de reconeixement de veu, s'ha completat el procés perquè la plataforma Common Voice estigui disponible per a l'amazic, amb la traducció del 100% del web a aquesta llengua i la compilació d'un nombre mínim de frases en amazic perquè els usuaris les puguin llegir i, així, "donar" la seva veu per al desenvolupament de programari en el futur.

Awal es proposa de conscienciar la comunitat amaziga sobre la importància de les dades lingüístiques i les noves tecnologies per a preservar la llengua, sensibilitzar sobre els efectes de la bretxa digital i fer créixer una comunitat de dades sòlida i unida. Amb aquest propòsit, la campanya ha incorporat dues col·laboradores catalanoamazigues (Farida Boudichat i Ghizlan Baryala), que estan difonent la campanya i els seus missatges per vies personals i a través de xarxes socials i altres instruments en línia.

L'objectiu general de la campanya, que forma part del projecte d'Educació per a la Justícia Global del CIEMEN, Som Part, és contribuir a l'empoderament d'aquesta comunitat lingüísticocultural a Catalunya, una de les més nombroses del país, que veu minoritzada la seva llengua tant en origen com en la diàspora.

2.4. Pòdcast Nexes

El CIEMEN ha iniciat l'emissió de la primera temporada del seu pòdcast, *Nexes*, que aborda les migracions del nord-oest d'Àfrica cap a Catalunya explicant la vulneració de drets humans, polítics, culturals i lingüístics, així com les alternatives, respostes i lluites des dels pobles minoritzats. Cada capítol del pòdcast està dedicat monogràficament a un tema, que es tracta a través de converses amb diferents protagonistes.

La primera temporada de *Nexes*, de sis episodis, ha estat coordinada i presentada per la periodista Zeynabu Said i és una activitat més del projecte Som Part. Els capítols emesos aquest 2023 han estat dedicats al terratrèmol que va afectar les àrees rurals del Marroc, de majoria amaziga; a l'espoliació dels recursos naturals del Sàhara Occidental; a la lluita des de la diàspora a favor del Moviment Popular del Rif, i a la preservació de la llengua soninke per part de la comunitat d'aquest origen a Catalunya. També s'han preparat els dos darrers capítols de la temporada, dedicats a les expressions artístiques des de la diàspora i a la reivindicació de la identitat amaziga a través d'internet.

És previst que durant el darrer quadrimestre de 2024 s'emeti la segona temporada de *Nexes*, que se centrarà en els pobles de les riberes sud i est de la Mediterrània.

2.5. Web accésUE

Durant el 2023 s'ha mantingut el web que el CIEMEN i la consultora MAC Partners van presentar el 2016, *accésUE* (accesue.cat). El web inclou informació per a les ONG catalanes que vulguin internacionalitzar-se, tant pel que fa a la tasca d'incidència a Brussel·les com a la captació de recursos que ofereix la Unió Europea.

3. FORMACIÓ I DIVULGACIÓ

3.1. Escola del CIEMEN 2023

El CIEMEN ha organitzat la vuitena edició de la seva Escola, que al llarg de les edicions successives ha tractat múltiples aspectes relacionats amb els drets dels pobles i les seves interseccions amb altres fenòmens. L'Escola de 2023, "Llengües d'aquí i d'arreu: per una gestió catalana de la diversitat lingüística", ha recuperat el format i temàtica de la segona edició, una qüestió molt actual en un país que, d'un costat, disposa de quatre llengües pròpies i emprades tradicionalment al territori —català, occità, llengua de signes catalana i caló— i, de l'altre, presenta una varietat notable d'idiomes emprats per la població, amb una diversitat també notable de casos —des del castellà oficial i majoritari fins a llengües que, també en origen, pateixen situacions de minorització, com ara l'amazic, el fula i moltes altres.

Una dotzena de persones s'han inscrit a l'Escola, que s'ha desenvolupat a la sala d'actes del CIEMEN entre els dies 10 i 14 de juliol, en sessions de matí i tarda, amb una durada total de 25 hores. Per la temàtica triada, l'edició de 2023 de l'Escola ha estat coorganitzada per primera vegada entre el CIEMEN, el Grup d'Estudis de Llengües Amenaçades (GELA) i el Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi) de la Universitat de Barcelona. Ha estat, també, la darrera ocasió en què el CIEMEN ha pogut gaudir de la col·laboració de la lingüista Carme Junyent, traspassada al cap de mes i mig de la celebració de la formació.

3.2. Seminari universitari a Lleida

La Universitat de Lleida ha acollit per setena vegada un seminari organitzat conjuntament amb el CIEMEN. En aquest cas es recuperava la coorganització amb el Grup de Recerca i Anàlisi Educativa i Social (GRASE), després del parèntesi de l'edició de 2022, en què el seminari es va executar amb el Departament de Filologia Catalana i Comunicació.

El seminari ha tingut lloc a la UdL els dies 29 i 30 de novembre, amb la coordinació a la capital del Segrià de la professora Mariona Lladonosa. S'ha centrat en la crisi del refugi, les migracions internacionals, les violències en la ruta migratòria mediterrània i el context conflictiu que emmarca aquesta qüestió. Hi han intervingut Blanca Garcés (investigadora de l'àrea de migraci-

ons i directora de recerca del CIDOB), Gisela Torrents (ambientòloga i tècnica de drets ambientals i justícia climàtica a l'Observatori DESC), Natàlia Ribas (sociòloga i investigadora María Zambrano a TRANSMENA de la UAB i Mesopolhis de la Universitat d'Aix-Marsella), Núria Camps (professora titular de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals de la UdL) i Sònia Martínez (advocada del programa Atenció al Fet Migratori de Càritas).

L'assistència al seminari ha estat de 55 persones, la majoria de les quals estudiants de la Universitat de Lleida. Entre els seminaris del CIEMEN organitzats a la UdL, aquest ha estat el segon amb més persones inscrites.

3.3. Cicle temàtic “Cultures i memòries, veus plurals”

Per segona vegada, i sempre dins del projecte Som Part, el CIEMEN ha organitzat un cicle temàtic a Biblioteques de Barcelona. Després que el 2021 s'hagués fet un cicle sobre el poble amazic, en aquest cas el tema triat ha estat la multiplicitat de memòries de les persones i comunitats que formen la societat barcelonina, moltes dels quals amb arrels en altres indrets del món. El cicle ha visibilitzat el fet que les seves cultures, veus i memòries són socialment rellevants, malgrat que no sempre siguin prou conegudes o visibles.

El cicle “Cultures i memòries, veus plurals” ha tingut lloc entre els dies 2 i 30 de novembre, en nou sessions en el mateix nombre de biblioteques de Barcelona. S'hi han tractat aspectes de les cultures i memòries de les comunitats marroquines (incloent-hi l'amaziga), sikh, pakistanesa, kurda, persa, soninke, colombiana i quátxua. Les sessions del cicle han anat a càrrec de Freddy Chalco, Ilene Glasser, Katerine Olivares, Juliana Otálvaro, Felipe Muñoz Roza, Omaira Beltrán, Txell Bragulat, Moha Tawja, Baharu Dembaga Susoko Massoud Sharifi, Gagandeep Singh, Komal Naz i Walid Mahmoud.

3.4. Curs “Llengües minoritzades”

En no haver-se pogut celebrar l'Escola del CIEMEN 2022 amb l'extensió que s'havia previst (vegeu memòria de 2022), l'entitat va decidir aprofitar igualment la preparació que el Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi) de la Universitat de Barcelona ja havia fet, enregistrant les seves sessions i oferint-les com un curs gratuït en línia.

Així, el curs “Llengües minoritzades: de la vulneració de drets a la revitalització lingüística” aborda l'impacte de la pèrdua de diversitat lingüística en els drets humans, la importància de preservar la diversitat lingüística, les mesures per a revitalitzar llengües i, finalment, la situació de dues llengües d'herència a Catalunya: l'amazic i el panjabi. Les ponències es van registrar al final de 2022 amb la participació de Víctor Bargiela, David Ginebra, Farida Boudichat, Ernest Montserrat, Gagandeep Singh i Alejandro García i es van posar a disposició del públic, de franc, [al canal de YouTube del CIEMEN](#) a partir de febrer de 2023. Els vídeos del curs, al final de l'any, havien tingut més de 1.600 visualitzacions.

3.5. Tallers en centres escolars

La Casa Amaziga de Catalunya (CAC) duu a terme des de fa una dotzena d'anys tallers educatius als centres escolars catalans. Són formacions centrades en la diversitat al nord d'Àfrica, el poble amazic, les migracions i les identitats, amb propostes adaptades per a cada grup d'edat i, en alguns casos, també per al professorat.

Des de 2020 el CIEMEN es coordina amb el Consorci d'Educació de Barcelona per a acostar aquests tallers als centres de la ciutat de Barcelona, dins del marc del projecte Som Part. També, no obstant això, alguns dels tallers de la CAC fora de la ciutat de Barcelona són finançats dins del projecte. Durant 2023, les escoles que hi han participat han estat una de pertanyent de la ciutat de Barcelona (CEIP Poblenou) i una del municipi de Calaf (Escola Alta Segarra). En total, s'hi han impartit dotze tallers de contes des d'13 fins a 2n de Primària.

El CIEMEN ha rebut nou finançament perquè la CAC continuï impartint tallers durant l'any 2024 dins del projecte Som Part.

3.6. Videocàpsules de les comunitats a Catalunya

Un dels propòsits del projecte Som Part és la difusió del coneixement sobre les comunitats de diàspora que viuen a Catalunya i que es troben minoritzades en origen. Per aquest motiu, el 2021 es va començar a preparar una sèrie de setze videocàpsules sobre vuit d'aquests col·lectius, que es van començar a publicar a mitjan 2022 [al canal de YouTube del CIEMEN](#). Aquests vídeos s'afegeixen a altres propostes de divulgació que el CIEMEN ha fet anteriorment amb aquests col·lectius, com una sèrie de reportatges publicada a *Nationalia* entre 2017 i 2018.

Per a cada comunitat, i amb un guió en què han participat membres de cadascuna, s'han elaborat dos vídeos de dos minuts i vint segons, enregistrats i muntats per la periodista Sònia Calvó i amb l'assistència d'Istar Montull i Víctor Yustres. Un explica les característiques bàsiques de cada comunitat, mentre que l'altre retrata una contribució que la comunitat estigui fent a la justícia global (vegeu la memòria de 2022 per a més detalls).

El 2023 s'han acabat de publicar les videocàpsules que restaven: les corresponents als pobles sikh, sahrauí, tibetà, diola i palestí. Amb aquestes publicacions, el CIEMEN ha donat per conclosa aquesta activitat, els vídeos de la qual al final de l'any comptaven amb una mica menys de 1.100 visualitzacions.

3.7. Àgora Jove

L'Àgora Jove és un espai de formació juvenil del CIEMEN a través de la celebració de conferències i seminaris autoorganitzats, així com de la definició de nous instruments de mobilització. L'espai es va començar a formar durant el 2020 i s'ha consolidat durant 2021 i 2023, període en què una trentena de joves d'edats compreses entre els 20 i els 35 anys han participat en alguna de les activitats proposades.

Les sessions desenvolupades durant 2023, com les de l'any anterior, han combinat trobades amb actors polítics i formacions acadèmiques monogràfiques sobre algun aspecte relacionat amb l'actualitat.

4. XARXES

4.1. Fundació Coppieters

El CIEMEN és, des de 2011, membre associat de la Fundació Coppieters, la fundació política de l'Aliança Lliure Europea (ALE, partit europeu que agrupa partits regionalistes, autonomistes i independentistes de diversos estats de la Unió Europea).

El 2023, i com cada any, el CIEMEN ha pres part en la setzena assemblea general de la Coppieters, que ha tingut lloc a la ciutat de Brussel·les el de juny. Les fundacions i organitzacions membres de la Coppieters han aprovat un programa d'activitats per a 2023 i s'ha elegit un nou buró per al període 2023-2026.

A més a més, la trobada anual de la Fundació Coppieters també ha servit per debatre sobre la idoneïtat o no d'emprar el terme *minories* per a referir-se a pobles i nacions sense estat en el marc jurídic internacional, i sobre com aquesta qüestió està relacionada amb l'exercici del dret a l'autodeterminació.

4.2. National Movements and Intermediary Structures in Europe

Impulsat per l'Arxiu de Documentació del Nacionalisme Flamenc (ADVN, amb seu a Anvers, Flandes), el 2009 es va iniciar el projecte europeu National Movements and Intermediary Structures in Europe (NISE), dedicat a crear una xarxa de centres d'estudi i documentació de les estructures intermèdies del nacionalisme a Europa.

El CIEMEN és *partner* associat a la xarxa. Mitjançant aquest acord, el CIEMEN espera facilitar a mitjà termini la digitalització de documents del seu arxiu, molts relacionats amb la defensa de la llengua i la cultura catalanes o amb la història del moviment nacional català durant les darreres dècades.

Per motius interns, el CIEMEN no va poder participar en l'Assemblea General que NISE va organitzar el 2023.

5. DOCUMENTACIÓ

5.1. Biblioteca i hemeroteca

Com en els anys anteriors, la biblioteca i hemeroteca del CIEMEN s'han continuat alimentant amb la incorporació de nous títols, bàsicament sobre nacionalisme, llengua i drets humans, i sobretot per l'entrada de publicacions periòdiques (al voltant d'una dotzena de títols diferents) que arriben a la seu del CIEMEN mensualment o trimestralment. Comptat en metres de prestatgeria, el fons ocupa uns 90 metres de revistes i 85 de llibres i opuscles.

Resta pendent, com fins ara, la reorganització de la biblioteca del CIEMEN amb criteris estàndards. Per avançar cap al compliment d'aquest objectiu el CIEMEN i la Universitat Pompeu Fabra (UPF) van signar el 2017 un acord perquè el CIEMEN cedís a la universitat el seu fons en comodat.

En virtut d'aquest acord, el CIEMEN cedeix el fons per un període de 20 anys i el continuarà alimentant amb noves aportacions. La UPF continua processant i catalogant aquesta documentació i, posteriorment, la posarà a disposició d'alumnes i investigadors. En una fase posterior, s'estudiarà la possibilitat de digitalitzar-ne una part i d'elaborar estudis a partir dels seus continguts.

5.2. Arxiu audiovisual i fotogràfic

S'ha continuat organitzant l'arxiu fotogràfic i audiovisual del CIEMEN. Igualment, aquest arxiu s'ha ampliat amb les imatges preses al llarg de l'any en les diferents activitats en què ha participat l'entitat.

Part dels enregistraments de les activitats del CIEMEN es troben disponibles en obert al canal de YouTube de l'entitat: [youtube.com/@CIEMENcat](https://www.youtube.com/@CIEMENcat), que aquest 2023 ha experimentat un increment notable dels vídeos disponibles, que han passat de 17 a 55.

[reconeixement]

1. ÀMBIT INTERNACIONAL

1.1. Fòrum Sobiranista

El Fòrum Sobiranista és un espai de debat, anàlisi, reflexió i coordinació de fundacions, sindicats i associacions sobiranistes de pobles de l'Estat. Hi participen organitzacions dels Països Catalans, País Basc, Galícia i Andalusia.

Durant el 2023, el Fòrum ha organitzat la seva cinquena Escola Sobiranista, que ha constituït l'acte principal de la xarxa aquest any. Celebrada a Palma (Mallorca) els dies 1 i 2 de desembre i organitzada per les fundacions Darder-Mascaró i Coppieters i el CIEMEN, l'Escola ha reunit al voltant d'un centenar de persones pertanyents al Fòrum Sobiranista. Sota el títol "Sobirania i polítiques transformadores per a una transició ecosocial", l'Escola Sobiranista ha versat sobre l'emergència climàtica, el model turístic, energètic, de mobilitat i les conseqüències socials, laborals i culturals.

En segon lloc, una delegació del Fòrum Sobiranista, en la qual han participat el president del CIEMEN, David Minoves, i el director de l'entitat, Jordi Garrell, s'ha reunit a Brussel·les el 30 i 31 de maig amb una delegació del Self-Determination Caucus del Parlament Europeu, per cercar vies de col·laboració en la defensa d'un mecanisme que garanteixi l'exercici del dret a l'autodeterminació a la Unió Europea.

En tercer lloc, el Fòrum Sobiranista s'ha presentat oficialment a les Canàries, en un acte al Centro de Estudios Sociales Franchy Roca de Las Palmas de Gran Canària, el 30 de juny.

1.2. Xarxa per a la Igualtat de les Llengües Europees (ELEN)

La Xarxa per la Igualtat de les Llengües Europees (European Language Equality Network, ELEN) ha celebrat a la capital de Sardenya, Càller, la seva assemblea anual, el dia 7 d'octubre. La vicepresidenta del CIEMEN, Xesca Oliver, hi ha participat en representació de l'entitat.

L'assemblea de l'ELEN ha aprovat una resolució que reclama a l'Estat italià fer un pas endavant en la protecció de les llengües que es parlen al seu territori i que finalitzi el procés de ratificació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritzades (CELRoM) per garantir els drets dels parlants d'aquestes llengües sota la supervisió del Consell d'Europa. L'assemblea també ha demanat que l'Estat italià prengui totes les mesures normatives i executives per fer efectiu el dret a aprendre català de l'Alguer a l'escola, i al municipi de l'Alguer, que institueixi una oficina de política lingüística, amb la intenció de reactivar Lo Pla Estratègic aprovat l'any 2011.

L'assemblea de l'ELEN ha estat precedida per una vetllada de benvinguda organitzada per l'Associació Babel a la Rinascente de Càller. En l'acte inau-

gural, després d'una presentació de l'organització Linguapax, s'ha presentat oficialment My Culture, la primera plataforma de difusió en línia a l'estil de Netflix dedicada a pel·lícules i produccions fetes en llengües minoritzades.

Durant la reunió, al Palau Reial de Còller, el professor Colin Williams, de la Universitat de Cardiff ha fet balanç de la tasca acomplerta, des de la recuperació de la llengua sarda fins al debat sobre el reconeixement del català, el galleg i el basc entre les llengües oficials de la UE. També s'ha parlat de la situació de les llengües territorials a França amb les intervencions de Fernand de Varenes i de representants de Bretanya, Alsàcia, Occitània, la Catalunya del Nord i el País Basc. De Varenes, relator especial de les Nacions Unides sobre Qüestions de les Minories, també ha participat en la reunió, que ha reunit delegats de 174 organitzacions que representen 50 llengües parlades en 25 estats de la UE.

Amb ocasió del Babel Film Festival, celebrat els mateixos dies, també s'ha fet una taula rodona dedicada a la situació de l'alguerès i la necessitat de facilitar l'ensenyament de la llengua en horari curricular.

L'assemblea ha finalitzat donant la benvinguda a la Universitat de Varsòvia, la Universitat de Poznan, el Centre d'Estudis Sami de la Universitat Nord i l'ONG irlandesa Glór na Móna com a nous membres.

1.3. Defensa i promoció dels drets lingüístics a l'Estat espanyol

Donant continuïtat a la tasca d'incidència feta els anys anteriors pels drets dels parlants de les llengües minoritzades de l'Estat espanyol, diferents entitats en defensa del català, el galleg i el basc, entre les quals el CIEMEN, Òmnium Cultural, Plataforma per la Llengua, Acció Cultural del País Valencià, Obra Cultural Balear, Escola Valenciana, Kontseilua i A Mesa pola Normalización Lingüística, han reclamat el 18 de setembre al Consell Europeu d'Affers Generals la inclusió d'aquests tres idiomes entre les llengües oficials de la UE. La reclamació de les entitats s'ha fet a Brussel·les, la vigília de la reunió del Consell en què es va tractar aquest afer i que, al final de 2023, encara no havia suscitat consens entre els estats membres de la Unió.

El president del CIEMEN, David Minoves, ha remarcat que més de 40 milions de ciutadans europeus parlen en la seva vida quotidiana una de la seixantena de llengües no oficials de la UE i ha recordat que la més gran d'aquestes llengües és el català. Davant les reticències dels estats, les entitats han recordat que el cas català s'està estudiant des de fa molts anys.

A l'acte, impulsat per la Xarxa Europea per la Igualtat Lingüística (ELEN), han assistit eurodiputats d'ERC, BNG i Bildu, entre altres. El dia abans, l'ELEN havia organitzat una roda de premsa sobre els drets dels parlants del català, el basc i el galleg i els beneficis que tindrà l'oficialitat d'aquestes llengües a la Unió Europea.

1.4. Campanya per l'alliberament dels presos polítics del Rif

El CIEMEN ha dut a terme durant el primer semestre de l'any una campanya d'incidència i denúncia que reclama l'alliberament dels activistes empresonats del Moviment Popular del Rif i el respecte dels drets individuals i col·lectius del poble rifeny. La campanya ha comptat amb la participació d'entitats, moviments i persones a títol individual del col·lectiu rifeny i amazic en general, com ara representants del Hirak al nostre territori o la Casa Amaziga de Catalunya. També ha tingut el suport d'entitats de defensa dels drets humans que treballen al nord d'Àfrica o que han mostrat la seva solidaritat amb el Rif, com l'Assemblea Nacional Catalana, Amnistia Internacional Catalunya, Euroarab, Lafede.cat, Novact, Òmnium Cultural i Suds.

A banda de la publicació de l'informe *Rif: entre la repressió i l'oblit (2016-2023)*, sobre la situació actual dels drets humans al Rif, esmentada anteriorment en aquesta memòria, la campanya ha tingut tres fites principals.

La primera ha estat la promoció d'una proposta de resolució a la Comissió d'Acció Exterior del Parlament de Catalunya per demanar l'alliberament dels activistes del Hirak. La proposta ha estat aprovada per la Comissió el 22 de juny.

La segona ha estat l'organització d'un acte públic al Pati Manning de Barcelona el 14 de juny per presentar l'informe i comptar amb la participació de persones represaliades del Hirak i activistes de la comunitat catalano-rifenyia i amaziga en general.

Finalment, la tercera ha estat la celebració d'un acte al Parlament Europeu el 28 de juny de presentació de l'informe i promoció d'accions per demanar als eurodiputats que actuïn per l'alliberament dels presos del Hirak. De resultes, 18 eurodiputats i eurodiputades han signat una carta en què demanen la fi de les vulneracions de drets humans al Marroc i l'alliberament dels presos del Hirak.

El context de la repressió

El juny de 2018, 54 persones relacionades amb el Moviment Popular del Rif van ser condemnades a penes de presó per actes emparats per l'exercici pacífic dels drets de llibertat d'expressió, reunió i associació. El seu líder, Nasser Zefzafi, i uns altres dos activistes, Nabil Ahamjik i Samir Ighid, van ser condemnats a les penes més altes, de 20 anys de presó. Les autoritats marroquines continuen reprimint i assetjant activistes i periodistes al Rif per l'exercici pacífic dels seus drets humans. El Rif és un territori del nord del Marroc d'identitat i llengua amazigues que ha estat marginat políticament, econòmicament i lingüísticament, tant durant la colonització espanyola com durant els successius governs marroquins. En els últims cent anys, el descontentament de la població per aquest abandonament i repressió institucionals ha donat lloc a diferents episodis de protesta que han estat reprimits de forma violenta.

1.5. Fòrum de Nacions Unides per als Afers de les Minories

El director del CIEMEN, Jordi Garrell, ha reivindicat els drets col·lectius dels pobles davant del setzè Fòrum de l'ONU sobre els Afers de les Minories, celebrat entre el 30 de novembre i 1 de desembre a Ginebra, en la setzena edició d'aquesta trobada en la qual participen estats membres, ONG, agències de les Nacions Unides i experts en la defensa dels drets humans.

La tesi principal defensada pel CIEMEN davant d'aquest organisme de les Nacions Unides ha estat el fet que molts pobles han patit processos de minorització i que, en lloc de parlar de minories, caldria parlar de pobles minoritzats. L'entitat ha defensat que el reconeixement dels drets col·lectius dels pobles havia de ser previ al reconeixement dels drets humans individuals, atès que el grau del respecte als drets individuals depèn del grau de respecte als drets de la comunitat humana en la qual són portats a la pràctica.

Prèviament a la celebració del Fòrum, Garrell ha participat en el *side-event* organitzat per la Fundació Coppieters sobre el dret a l'autodeterminació amb altres especialistes en aquest àmbit.

1.6. Reunions amb delegacions internacionals

El CIEMEN ha mantingut reunions amb diverses delegacions internacionals.

- 30 de maig: a Brussel·les, amb el delegat del partit kurd HDP a Europa, Eyyup Doru, per valorar els resultats de les eleccions a Turquia i l'estat de la cooperació catalana al Kurdistan.

- 31 de maig: a Brussel·les, amb el representant a Europa de l'Administració Autònoma del Nord i Est de Síria (AANES), Abdulkarim Omar, sobre el context de bloqueig que pateix aquell territori del nord de Síria.

- 9 de setembre: a Barcelona, amb les delegacions que van participar en el 25è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles: François Alfonsi, eurodiputat de Femu a Corsica; Declan Kearney, coordinador nacional del Sinn Féin; Hervør Pálsdóttir, diputada de Tjóðveldi al Parlament de les Illes Fèroe, i Yves-François Blanchet, diputat del Bloc Quebequès al Parlament canadenc.

- 10 d'octubre: a Barcelona, amb l'activista de l'Articulació de Pobles Indígenes del Brasil Artemisa Xakriabá, i el portaveu del Parlament Maputxe Koz Koz, Jorge Weke.

- 7 de desembre: a Barcelona, amb una delegació de l'Administració Autònoma del Nord i Est de Síria (AANES), formada pel copresident del Departament de Relacions Exteriors de l'AANES, Bedran Çiya Kurd; el representant a Europa de l'AANES, Abdulkarim Omar, i la copresidenta del Partit de la Unió Siríaca (SUP), Nazira Gawriya. S'ha analitzat l'agreujament dels atacs que pateix la població civil a Rojava i el bloqueig de l'AANES per part dels governs de Síria i Turquia.

2. PAÏSOS CATALANS

2.1. Campanya “Hi tens dret”

El desembre de 2023, el CIEMEN ha llançat la campanya “Hi tens dret! El català depèn de tots”, que té per objectiu informar sobre els drets lingüístics de les persones catalanoparlants a Catalunya, com exercir-los i on reclamar en el cas que siguin vulnerats. La iniciativa, que va arrencar simbòlicament durant la campanya de Nadal amb una publicació relacionada amb el comerç, inclou cinc vídeos i sis infografies animades que recreen algunes situacions habituals a les botigues, als jutjats, a la universitat o a la policia, en què el dret a parlar català no és respectat. També s’ha preparat un web informatiu, que es pot consultar a hitensdret.ciemen.cat.

La iniciativa s’anirà desplegant, entre els mesos de desembre de 2023 i febrer de 2024, a través de les xarxes socials del CIEMEN. Tots els vídeos i infografies es poden veure al canal de YouTube del CIEMEN.

2.2. Campanya “El dret a vot, el millor antídote contra el racisme”

El maig, amb motiu de les eleccions municipals, el CIEMEN va llançar la campanya “El dret a vot, el millor antídote contra el racisme”, en defensa del dret a votar de les persones d’origen divers. La campanya remarcava que aquest dret forma part indissociable del conjunt de drets civils i polítics, tal com els defineix el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de 1966.

La campanya, implementada amb l’agència de comunicació intercultural Itacat, es va presentar el dia 11 de maig a la sala d’actes del CIEMEN. La iniciativa ha gravat un vídeo promocional i un web, votcontraelracisme.com, que incorpora el manifest de la campanya, al qual tothom qui ha volgut s’ha pogut adherir. També s’han enregistrat vídeos sobre el dret a vot a les ciutats de Lleida, Tarragona i Girona, que estan disponibles al canal de YouTube del CIEMEN.

La campanya ha exigit un respecte absolut, per part de les administracions, al dret de les persones d’origen divers a exercir el vot actiu i passiu (a poder elegir i a ser elegides) en el marc del dret a participar de la vida política de la societat. Actualment, el dret a vot va lligat a la condició de ciutadania, i aquesta condició va lligada a la nacionalitat espanyola. Aquest fet contradiu el principi jurídic fonamental d’igualtat davant la llei, recollit en la Declaració Universal dels Drets Humans, i comporta una discriminació en funció de la nacionalitat que es pot vincular a altres formes de discriminació i racisme.

2.3. Acord Social per l'Amnistia i l'Autodeterminació

El CIEMEN havia acollit durant 2022 la secretaria tècnica de l'Acord Social per l'Amnistia i l'Autodeterminació i s'havia adherit a aquesta iniciativa ciutadana l'objectiu de la qual és sumar el màxim nombre de suports socials a dues demandes, com el seu nom indica: l'amnistia dels presos polítics (i la fi de la repressió) i un marc democràtic per a l'exercici del dret a l'autodeterminació de Catalunya.

El 28 de juliol, el grup promotor de l'Acord va fer públiques set reflexions sobre el nou context sorgit de les eleccions espanyoles del 23 del mateix mes. Aquestes reflexions incidien en la idea del suport majoritari de la societat catalana i del seu teixit d'entitats a l'amnistia dels presos polítics i al referèndum com a mecanisme de resolució de conflictes polítics.

El CIEMEN ha deixat d'acollir la secretaria tècnica de l'Acord i no té cap membre dins del grup promotor, per la qual cosa, tot i continuar donant suport al manifest, se n'ha desvinculat orgànicament aquest 2023.

2.4. Azadî - Plataforma de Solidaritat amb el Poble Kurd

Azadî-Plataforma de Solidaritat amb el Poble Kurd està integrada per persones agrupades per a denunciar l'opressió que pateix el poble kurd al seu país, el Kurdistan, donar difusió de la realitat d'aquest poble —amb atenció especial per la lluita d'alliberament de les dones— i dur a terme accions de solidaritat. El CIEMEN hi manté una relació de col·laboració des de 2015.

Aquest 2023, el CIEMEN i Azadî han col·laborat en l'organització del concert "Temps d'esperança per al Kurdistan" i la celebració del Newroz, activitats que trobareu en l'apartat dedicat als actes de 2023 d'aquesta memòria.

2.5. Lafede.cat

Com a membre de Lafede.cat, el CIEMEN ha participat en les assemblees de la federació i ha pres part en les tasques dels eixos de migracions i de pau i del grup de treball de polítiques de cooperació.

2.6. Som Escola

Amb motiu de la visita a Catalunya d'un grup d'eurodiputats de dreta i extrema dreta, el CIEMEN va participar, amb una seixantena d'entitats, en la reunió de Som Escola de 19 de desembre per donar resposta a aquesta visita i denunciar la instrumentalització que aquests eurodiputats han fet de les institucions europees per fer propaganda partidista contra la immersió. Som Escola ha lliurat un informe als integrants de la missió en què es recullen les principals característiques de l'escola catalana, les dades sobre els seus resultats i les respostes a preguntes freqüents.

2.7. Federació d'Organitzacions per la Llengua Catalana

L'assemblea general ordinària de 2023 de la Federació d'Organitzacions per la Llengua Catalana (FOLC), de la qual el CIEMEN és membre, s'ha tingut a la ciutat de València el 28 d'octubre. En nom del CIEMEN, hi ha participat la vicepresidenta de l'entitat, Xesca Oliver. S'hi ha debatut la situació social i lingüística del català i s'hi ha aprovat un pla d'actuació per aprofundir en la coordinació i la unitat d'acció entre les entitats i xarxes que treballen per la defensa del català a tot el domini lingüístic per fer front a les polítiques contràries a la nostra llengua.

El 16 de desembre, Oliver ha participat en nom de l'entitat en la reunió de la FOLC a Castelló de la Plana per celebrar els 91 anys i la vigència de les Normes de Castelló i per manifestar-se als carrers de la ciutat del nord del País Valencià pels drets lingüístics dels catalanoparlants.

2.8. Pacte Nacional per la Llengua

El Pacte Nacional per la Llengua és una iniciativa del Govern de la Generalitat per a tractar els temes relacionats amb la llengua catalana en el marc d'un diàleg amb diversos actors socials. Un dels objectius declarats d'aquest pacte és que nodreixi l'acció per la política lingüística a favor de la llengua catalana de la pròxima dècada.

Aquest 2023, el CIEMEN hi ha remès, com a aportació, les conclusions de la jornada "El català, llengua d'acollida", celebrada el mes de desembre (vegeu l'apartat d'actes de 2023 per a més detalls).

2.9. Plataforma pel Dret de Decidir

El CIEMEN vehicula la seva col·laboració amb la Plataforma pel Dret de Decidir (PDD) a través del seu president emèrit, Aureli Argemí, que també va ser president de la PDD durant 2023. La PDD es troba en situació de semihivernació en espera de la direcció que prengui el moviment cívic a favor de l'autodeterminació de Catalunya, per la qual cosa no duu a terme actes públics.

2.10. Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconeixudes

El CIEMEN és membre de la FOCIR, entitat de segon nivell formada per actors de la societat civil catalana que fan diplomàcia pública orientada a la presència internacional de Catalunya. Des de l'inici de la pandèmia de la covid, la FOCIR ha vist reduïda significativament la seva activitat. Durant 2023, l'entitat ha continuat en estat d'hivernació.

[cooperació]

El CIEMEN treballa per a la promoció dels drets dels pobles i la lluita contra la seva exclusió en diversos territoris del món. Hi promou la defensa dels drets col·lectius com a portadors d'universos simbòlics i generadors d'identitat, fomentant les visions locals del desenvolupament davant dels reptes de la mundialització. També promou la defensa dels drets culturals: l'accés al patrimoni cultural, a la conservació de la memòria col·lectiva i al desenvolupament de la identitat dels pobles són drets que s'han de tenir en compte juntament amb els polítics, econòmics i socials que recull el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU (1996). En els projectes que executa hi introdueix la perspectiva de gènere.

Les línies d'intervenció del CIEMEN en matèria de projecció internacional i cooperació es resumeixen en tres eixos principals:

1. Foment dels drets col·lectius, amb tres línies:

1.1. Enfortir el teixit associatiu i l'autoorganització dels pobles per a la defensa dels drets en l'àmbit estatal i davant els organismes internacionals.

1.2. Potenciar l'accés a la cultura: la memòria històrica dels pobles, l'accés al patrimoni i la llengua, entre altres.

1.3. Treballar en els processos d'autorepresentació dels pobles i la pròpia visió de les nocions de desenvolupament.

2. Promoció de la recerca, comunicació i difusió al voltant dels drets culturals en la seva aplicació al desenvolupament, així com en un treball interdisciplinari que aporti la transversalitat de la cultura en la cooperació i els drets humans.

3. Difusió i sensibilització als Països Catalans al voltant de les situacions de vulnerabilitat dels pobles, amb accions de difusió sobre la importància de la pluralitat lingüística i cultural a través conferències, seminaris...

Prioritats geogràfiques

Des de 2015, la prioritat geogràfica de la cooperació internacional del CIEMEN ha estat el Kurdistan i, més concretament, els territoris de Basur (o Kurdistan del Nord, a Turquia) i Rojava (o Kurdistan Occidental, a Síria). D'ençà d'aquella data s'hi han desenvolupat sis projectes de reconstrucció urbana, suport jurídic, cultura i arts, refugi i drets sexuals i reproductius, així com una campanya d'ajuda humanitària en benefici de les víctimes del terratrèmol de febrer de 2023.

Històricament, la cooperació del CIEMEN —i, de vegades, les accions d'ajuda humanitària davant de desastres sobtinguts— ha estat activa en diversos països i pobles d'Europa, la regió mediterrània, l'Amèrica Central i del Sud i Àfrica. Entre aquests, cal comptar-hi Bòsnia i Hercegovina, Kosovo, Albània, Armènia, Palestina, Eritrea, Etiòpia, els pobles andins i amazònics (Perú i Bolívia) o el poble miskitu (Nicaragua).

1. CAMPANYA “CATALUNYA AMB EL KURDISTAN”

1.1. Motivació

La matinada del 6 de febrer de 2023 va tenir lloc un terratrèmol de grau IX (violent, segons l'escala de Mercalli) amb epicentre prop de la ciutat de Gaziantep, al sud de Turquia. El sisme i les seves rèpliques van tenir un efecte devastador en diverses regions de Turquia, el Kurdistan del Nord, Síria i Rojava, i es van sentir en indrets més allunyats, com el Líban o Xipre. El balanç definitiu de víctimes va ser de prop de 60.000 persones mortes i més de 121.000 ferides. La majoria, dins de les fronteres de Turquia.

El CIEMEN va obrir immediatament una crida a la solidaritat amb les persones damnificades pel terratrèmol. Atès que l'entitat treballa en projectes de cooperació amb el Kurdistan del Nord des de fa dècades, va centrar els esforços en aquesta zona. Per decidir com orientar-los, vam contactar amb tres entitats sòcies a Amed, la capital del Kurdistan del Nord: OSAD i Göç-Der, amb qui havíem executat els projectes de cooperació TitulArts i Càmeres i Drets, i Komeleya Berî Her Tiştî Zarok (Associació els Infants Primer). Les entitats van acordar que l'ajuda enviada en el marc de la campanya “Catalunya pel Kurdistan” es canalitzés a través d'aquesta tercera entitat, que treballaria a les localitats de Semsûr (Adiyaman, en turc), Bazarcix (Pazarçik) i Elbistan.

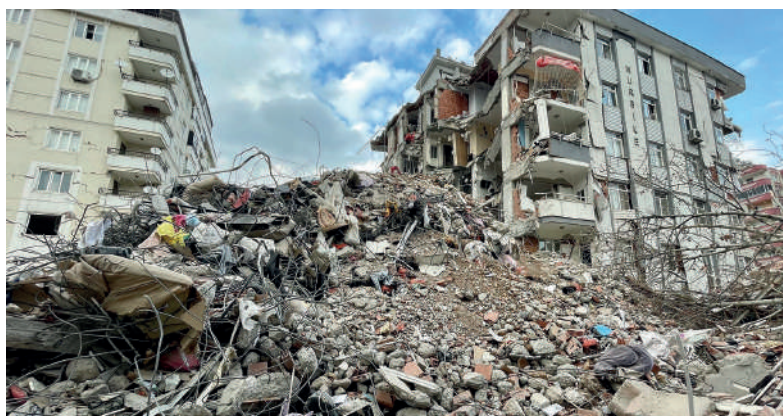
A la capital kurda i en altres ciutats del Kurdistan del Nord, a les condicions greus causades pel terratrèmol es va sumar una resposta enormement insuficient de la banda de les autoritats turques. Fonamentalment, i d'acord amb les nostres fonts sobre el terreny, van ser les entitats de la societat civil kurda, associacions de professionals i ciutadans i ciutadanes a títol individual les que van organitzar la part essencial dels treballs d'ajuda per a proveir les víctimes amb menjar, allotjament —en cases, botigues, cafès...—, roba i serveis energètics.

La resposta insuficient de les autoritats va afavorir l'aparició de nombrosos problemes a la zona afectada, incloent-hi la manca d'oportunitats de feina, violències diverses —incloent-hi les sexuals i contra els infants—, drogodependències, mancances d'atenció sanitària i epidèmies. El context també va afavorir la migració definitiva de molts antics residents de la zona cap a altres regions, així com el sensellarisme.

1.2. Desenvolupament

A mitjan febrer de 2023, pocs dies després del terratrèmol, el CIEMEN ha fet un primer enviament de 7.000 euros a Berî Her Tiştî Zarok. Sota la coordinació d'aquesta entitat, i des d'Amed, amb els recursos aportats per la campanya 350 famílies que han perdut la llar han rebut productes d'alimentació com arròs, bulgur, llenties, mongetes, sucre, te, salsa de tomàquet, pasta, farina, oli i sal. Posteriorment, s'han enviat 6.000 euros més, amb els quals l'entitat kurda ha continuat donant suport alimentari a les mateixes famílies. Les persones que han rebut l'ajuda s'han vist obligades a viure en tendes o refugis a les ciutats de Semsûr (localitat a què correspon la imatge superior, d'una de les famílies afectades), Bazarcix i Elbistan (imatge inferior, amb un edifici ensorrat).

El CIEMEN preveu donar per tancada la campanya durant els primers mesos de 2024, un cop el ritme de donacions —que han vingut d'una vuitantena de persones i entitats d'arreu dels Països Catalans— ha disminuït força durant la segona meitat de l'any 2023.

2. CAMPANYA "AJUDEM GAZA"

2.1. Motivació

Els bombardejos i la invasió de Gaza per part de l'exèrcit d'Israel l'octubre de 2023 han forçat més d'un milió de palestins a desplaçar-se sense tenir garantit l'accés a l'aigua, aliments, sanitat i aixopluc. A la Franja de Gaza s'ha desfermat una de les crisis humanitàries més grans del segle XXI. Diverses ONG locals que treballen sobre terreny a Cisjordània s'han preparat per actuar a la Franja.

Una d'aquestes entitats és la Societat Palestina de Socors Mèdic (*Palestinian Medical Relief Society, PMRS*), liderada pel prestigiós metge Mustafa Barghouti. El CIEMEN ha obert una campanya de recollida de diners per abastir la PMRS de recursos mèdics (abastiment de material sanitari per als equips d'emergència d'ambulàncies), alimentaris, d'aigua i aixopluc suficients per donar resposta a la crisi.

2.2. Desenvolupament

La crida del CIEMEN a la solidaritat s'ha iniciat al principi de novembre, s'ha mantingut durant la resta de l'any i se sostindrà durant els primers mesos de 2024, moment en què és previst d'enviar l'ajuda per a la PMRS.

3. PROJECTE TITULARTS

3.1. Presentació

TitulArts és un projecte sobre drets i refugi que cerca de contribuir a la millora de l'exercici dels drets socials, culturals, sexuals i reproductius de dones i infants d'origen sirianès i àrab en situació de refugi a Amed, a través de l'art i l'acompanyament psicosocial.

En la primera fase del projecte, executada entre desembre de 2020 i juny de 2022, les persones participants, tant els i les menors com les dones, provenien de Rojava, la zona septentrional de Síria, d'on s'havien vist forçades a fugir a causa de la guerra que s'hi desenvolupa des de 2011. Eren persones d'identitat cultural kurda o àrab i es concentraven sobretot en districtes de renda baixa d'Amed: Sur i Bağlar.

L'àrea de Cooperació del CIEMEN va executar aquella fase del projecte conjuntament amb dues entitats sòcies a Amed (OSAD i l'Associació d'Investigació i Seguiment de la Migració a Mesopotàmia) i, a Catalunya, amb Creart.

3.2. Cerca de finançament

Durant 2023, el CIEMEN ha presentat sol·licituds de finançament per poder executar la segona fase del projecte, entre 2023 i 2025, a la mateixa ciutat d'Amed. Malauradament, les sol·licituds no han estat aprovades. Davant la impossibilitat de donar-li continuïtat immediata i del fet que, a partir de 2024, no serà possible mantenir el vessant artístic que el projecte incorporava, el CIEMEN ha decidit donar per finalitzat TitulArts i cercar finançament per a altres iniciatives de cooperació, sempre a Amed.

[actes 2023]

Al llarg de 2023, i a banda dels esdeveniments esmentats en els capítols anteriors d'aquesta memòria, el CIEMEN ha organitzat i ha promogut activitats pròpies, ha acollit propostes d'altres actors polítics o associatius, i ha participat en actes organitzats per tercers. Aquesta n'és la relació completa, per ordre cronològic.

Celebració de l'Any Nou Amazic

12 de gener, Universitat de Barcelona

Conjuntament amb l'Institut Universitari del Pròxim Orient Antic (UB), Anaruz n Afrika i la Casa Amaziga de Catalunya, el CIEMEN va celebrar a la Facultat de Filologia i Comunicació de la UB l'Any Nou Amazic. El tècnic de projectes del CIEMEN David Forniès hi va presentar el mètode complet *Tc wawjdm* per a l'aprenentatge de la llengua amaziga (que l'entitat ha coordinat dins del projecte Som Part) conjuntament amb els autors de les unitats (Dimuh Qddumi, Aziz Baha, Ella n Ayt Lhu i Carles Múrcia), la il·lustradora i maquetadora, Mireia Luna, i els locutors dels àudios (Hda Mimun, Xdduj n Ayt Lhu, Maryam n Ayt Ttuhs i Tilila n Ayt Ttuhs).

La celebració es va completar amb un concert musical amazic, a càrrec de Rdwan Zahir, Zayd Zddu i altres artistes convidats.

Concert "Temps d'esperança per al Kurdistan"

28 de gener, La Farga (l'Hospitalet de Llobregat)

El CIEMEN, la Plataforma Azadî i l'Associació d'Amistat amb el Kurdistan van organitzar un concert solidari amb el poble kurd, en què els beneficis obtinguts es van destinar a projectes de cooperació (no gestionats pel CIEMEN) amb aquell país del Pròxim Orient. El concert va servir també per denunciar l'opressió que pateix el poble kurd i per reclamar l'alliberament d'Abdullah Öcalan, líder del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK), i dels milers de presos polítics que romanen tancats, principalment a Turquia i l'Iran. Entre els artistes participants va haver-hi Clara Peya, Ebri Knight, Las Bajas Pasiones, Lil Rússia, Adala, Mabel Flores i Diyar Dersimi.

15 anys del No a la guerra de l'Iraq

15 de febrer, centre cívic Casa Golferichs (Barcelona)

El president del CIEMEN, David Minoves, ha participat en nom de l'entitat en un col·loqui sobre la mobilització per la pau, vint anys després de la gran manifestació contra la guerra de l'Iraq, organitzat per l'ICIP.

Celebració de l'Any Nou Kurd

26 de març, parc de l'Espanya Industrial (Barcelona)

La Plataforma Azadî i el CIEMEN han organitzat la celebració a Barcelona de l'Any Nou Kurd, o Newroz. Ceylan Tutan, membre de la junta del CIEMEN, hi ha intervingut per explicar la situació actual de les quatre parts del Kurdistan (Basur, Bakur, Rojava i Rojhelat), una intervenció que ha coincidit amb els mesos previs a les eleccions parlamentàries i presidencials turques, que s'han celebrat el mes de març de 2023. A banda dels parlaments, la celebració del Newroz ha inclòs danses kurdes, un dinar popular i diverses actuacions musicals.

Acte de celebració dels 25 anys de la Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles

9 de setembre, Ateneu Barcelonès (Barcelona)

Més d'un centenar de persones han acompanyat el CIEMEN a la commemoració del 25è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles (DUDCP), feta el 9 de setembre a la sala Oriol Bohigas de l'Ateneu Barcelonès. L'acte, presentat i moderat per la periodista Rita Marzoa, ha comptat amb la participació i paraules d'obertura del president de la Generalitat de Catalunya, Pere Aragonès, i de representants de diverses organitzacions polítiques de nacions i pobles sense estat, per reflexionar sobre la vigència d'aquest text. La celebració també ha servit per homenatjar Aureli Argemí, fundador, president emèrit del CIEMEN i impulsor de la Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles, text que ell mateix va defensar davant diferents instàncies internacionals al llarg de la seva dilatada trajectòria d'activista.

El mateix Argemí, més els activistes Carles Riera i Jordi Sànchez, han parlat del contingut i els antecedents de la Declaració. Després, s’han analitzat els darrers 25 anys de defensa i promoció dels drets col·lectius dels pobles amb Ana Miranda, eurodiputada del BNG; Igor Zulaika, responsable de relacions internacionals d’EH Bildu; Marta Rovira, secretària general d’ERC; François Alfonsi, eurodiputat de Femu a Corsica; Declan Kearney, coordinador nacional del Sinn Féin; Hervør Pálsdóttir, diputada del partit Tjóðveldi al Parlament de les Illes Fèroe, i Yves-François Blanchet, diputat del Bloc Québécois al Parlament canadenc. El president del CIEMEN, David Minoves, ha tancat l’acte.

Presentació del llibre ‘El exiliado de Mogador’

16 de setembre, Ateneu Enciclopèdic Popular (Barcelona)

El CIEMEN ha col·laborat en l’organització de la presentació de la novel·la històrica *El exiliado de Mogador*, de Mhamed Lackhar. L’obra està basada en la vida de Caid Haddu, que durant la guerra del Rif i juntament amb Abd el-Krim va ser un dels líders de la rebel·lió rifenya. Asmaa Aouattah, membre de la junta del CIEMEN, ha participat en l’acte de presentació del llibre.

Acte “Resistència indígena al colonialisme”

10 d’octubre, sala d’actes del CIEMEN

Amb motiu de la commemoració anual del 12 d’octubre, el CIEMEN ha organitzat un col·loqui sobre la resistència indígena al colonialisme al continent americà, centrat en els casos dels pobles indígenes xacriabá i maputxe a l’Amèrica del Sud. Després d’una introducció breu a la qüestió per part del president del CIEMEN, David Minoves, han intervingut l’activista de l’Articulació de Pobles Indígenes del Brasil (APIB) Artemisa Xakriabá, i el portaveu del Parlament Maputxe Koz Koz, Jorge Weke. Ambdós han explicat els contextos que viuen els seus pobles respectius, l’evolució de les seves lluites d’emancipació després del genocidi perpetrat per la colonització espanyola i portuguesa als seus territoris, la situació en què estan en l’actualitat i els reptes de futur a què s’enfronten en el marc dels estats brasiler i xilè.

Youth Act a les Places

26 d'octubre, ronda de Sant Antoni (Barcelona)

El CIEMEN, el Consell de Joventut de Barcelona, el Consell Assessor de la Gent Gran i Servei Civil Internacional han organitzat al davant del Mercat de Sant Antoni un acte de denúncia del racisme i l'edatisme, dins del procés Youth Act, un espai de diàleg, propostes i intercanvi d'idees entre la ciutadania de Barcelona i el món per a contribuir a prendre consciència de les interdependències entre l'àmbit local i un món global en què s'observen vulneracions greus de drets humans.

A iniciativa del CIEMEN, les vulneracions dels drets del poble rifyen han estat un dels aspectes centrals de l'activitat: un grup d'amazics rifyens al voltant de la nova entitat Anaruz-Associació Catalana per al Rif han denunciat el racisme institucional que pateixen les persones exiliades del Rif a l'Estat espanyol a causa de la denegació de la condició d'asilats polítics, cosa que els impedeix l'accés al dret de protecció internacional. Els activistes rifyens també han recordat la repressió contra el Moviment Popular del Rif al Marroc.

Presentacions del llibre 'La llavor sembrada', d'Aureli Argemí

29 de novembre i 5 de desembre, sala d'actes del CIEMEN

El fundador i president emèrit del CIEMEN, Aureli Argemí, ha enllestit el seu llibre de memòries, que porta per títol *La llavor sembrada*, i que aquest 2023 ha publicat l'editorial Pòrtic. El volum, que Argemí ha estat redactant durant gairebé una dècada, és un relat de vivències, pensaments i reflexions personals; però, com és lògic amb una vida tan lligada a l'entitat, també ha acabat constituint una petita història del CIEMEN mateix. És així que l'associació ha acollit dues presentacions del llibre d'Aureli Argemí a la seva seu: el dia 29 de novembre, oberta per al públic general, i el dia 5 de desembre, per a persones vinculades a l'entitat i, personalment, a l'autor del llibre. Més d'un centenar de persones han assistit a aquestes presentacions. Està previst que al llarg dels primers mesos de 2024 el llibre sigui presentat en actes a celebrar-se en diferents indrets de la geografia catalana.

Celebració del centenari de la constitució de la Triple Aliança Galeusca

30 de novembre, sala d'actes del CIEMEN

El CIEMEN i el Foro Cívico Galego de Barcelona (FCGB) han organitzat un acte commemoratiu del centenari de la signatura del primer pacte entre associacions de la societat civil i partits polítics de Galícia, País Basc i Catalunya. Aquell primer acord en va inspirar d'altres que s'han anat reeditant i que han adoptat l'acrònim "Galeusca".

L'activitat ha comptat amb tres ponències: "Cent anys de Galeusca", amb Xosé Estévez (Universitat de Deusto); "La creació de Galeusca des de la perspectiva de gènere", amb Amaia Álvarez (Universitat Pública de Navarra), i "Galeusca: instrument de present i futur", amb Silvio Falcón (CIEMEN). Han presentat i han tancat l'acte, respectivament, Suso Mon, secretari del FCGB, i David Minoves, president del CIEMEN.

Acte "DUDL, 25 anys després"

16 de desembre, sala d'actes del CIEMEN

Després de les diverses commemoracions fetes pel CIEMEN en anys anteriors dels 25 anys de Declaració Universal dels Drets Lingüístics (DUDL), el 2023 s'ha aprofitat per organitzar una taula rodona de reflexió sobre la vigència d'aquest text, impulsat l'any 1996 pel PEN català i el CIEMEN.

L'acte ha consistit en un debat amb una taula formada per Carles Torner, director executiu del PEN Internacional del 2014 al 2021; Oriol Ramon, membre del CIEMEN i president de la Fundació pels Drets Col·lectius dels Pobles, i Vicenta Tasa, cap del Comitè de Drets Lingüístics del PEN Català. Tot moderat per Júlia Ojeda, membre del Comitè de Drets Lingüístics del PEN Català. Per concloure l'esdeveniment, els poetes Josep Pedrals i Blanca Llum Vidal han recitat alguns textos.

Jornada "El català, llengua d'acollida"

21 de desembre, sala d'actes del CIEMEN

El CIEMEN ha clos els actes de 2023 a la seva seu amb l'organització d'una jornada sobre la llengua catalana i la situació del multilingüisme a Catalunya des de diferents punts de vista: la diversitat lingüística al país, la preservació de les llengües de fluxos migratoris recents i els reptes, avantatges i oportunitats en l'adquisició de la llengua catalana per part dels col·lectius amb bagatges culturals diferents.

Amb presentació i cloenda de David Minoves, president del CIEMEN; Eunice Romero, directora general de Migracions, Refugi i Antiracisme de la Generalitat, i Francesc Xavier Vila, secretari de Política Lingüística de la Generalitat, s'han organitzat tres sessions. La primera, "Com fomentar el co-

neixement dels drets lingüístics”, amb Mireia Casals, advocada i directora de la Fundació Catalunya Fons, i Òscar Ibáñez, sociòleg i membre de Plataforma per la Llengua; la segona, “La resiliència de les llengües d’altres pobles sense estat a Catalunya”, amb Pere Comellas, professor de la UB i membre del GELA; Aziz Baha, educador social i membre de la Casa Amaziga de Catalunya, i Freddy Chalco, educador social i professor de quítxua, i finalment,

la tercera, “El català, llengua d’acollida, llengua d’ús”, amb Sara Cuentas, investigadora descolonial, feminista i membre de la Xarxa de Migració, Gènere i Desenvolupament; Omar Diatta, mediador intercultural i membres de l’Associació Oudiodial; Ceylan Tutan, enginyera kurda, i Diana Alvarado, tècnica d’inserció social de la CCAR.

L’escriptora Omnia L’Bakkari ha fet una relatoria i conclusions de la jornada, els enregistraments de la qual es poden trobar complets al canal de YouTube del CIEMEN.

[El CIEMEN és una entitat de la societat civil catalana que treballa per a fer conèixer i promoure la realitat nacional catalana al món, per a difondre el coneixement dels pobles i nacions sense estat, i per a defensar-ne els drets col·lectius]

**Centre Internacional
Escarré per a les Minories
Ètniques i les Nacions**

Rocafort, 242 bis, 3r
08029 Barcelona
Catalunya (Països Catalans)
www.ciemn.cat
934 443 800